

การศึกษาความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับ
รูปแบบและมูลเหตุจูงใจของการตกแต่งบัญชีในประเทศไทย

ชนิกา อรุณวัฒนา

ร.ท. 0009623
25 ต.ค. 2548
190626

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

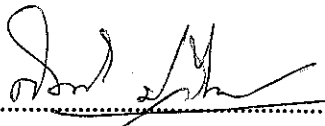
ตุลาคม 2547

ISBN 974-9739-99-X

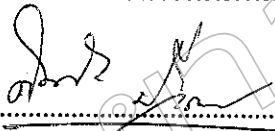
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

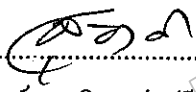
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชี
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

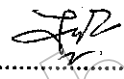
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.ศิลปชัย ปวีณพงษ์พัฒน์)

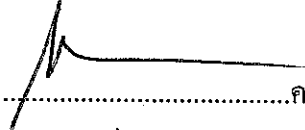
คณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์

.....ประธาน
(ดร.ศิลปชัย ปวีณพงษ์พัฒน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุชาติ เหล่าปรีดา)

.....กรรมการ
(ดร.จุลสุทธา คิริสม)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จรัล นกรรจ์แดง)

วันที่ 9 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณ ดร.ศิลป์ชัย ปวีณพงษ์พัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้แนวความคิดอันก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัย นอกจากนี้ผู้จัดทำใคร่ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำงานวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งบุคคลที่มีได้กล่าวนามไว้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้องและเพื่อน ๆ ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้จัดทำ จนทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ในที่สุด

ชนิกา อรุณวัฒนา

45922253 : สาขาวิชา: การบัญชี; บช.ม.(การบัญชี)

คำสำคัญ : การตกแต่งบัญชี

ชนิกา อรุณวัฒนา: การศึกษาความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับรูปแบบและมูลเหตุจูงใจของการตกแต่งบัญชีในประเทศไทย (AUDITOR AND JUNIOR AUDITORS' OPINIONS ABOUT FORM, MOTIVATION OF CREATIVE ACCOUNTING IN THAILAND) อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์: ศิลป์ชัย ปวีณพงษ์พัฒน์, บช.ด., 58 หน้า, 2547. ISBN 974-9739-99-X

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบมูลเหตุจูงใจ และแนวทางในการลดการตกแต่งบัญชีในประเทศไทย โดยปัจจัยที่นำมาศึกษาได้แก่สถานที่ตั้ง ขนาด และประเภทของกิจการ (บริษัทในและนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) ในการศึกษาได้ใช้แบบสอบถามแบบปลายปิดซึ่งมีจำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่ใช้ในงานวิจัยจำนวน 298 ฉบับ โดยใช้สถิติ t-test

ผลการศึกษาความคิดเห็นพบว่า รูปแบบ และมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชีของบริษัทในและนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ แตกต่างกัน โดยบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ฯจะมีรูปแบบในการตกแต่งบัญชีเกี่ยวกับการเร่งบันทึกรายได้ให้เร็วกว่าความเป็นจริงมากที่สุด ในขณะที่บริษัทที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์ฯจะตกแต่งบัญชีเกี่ยวกับการทำบัญชี 2 ชุด มากที่สุด สำหรับมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชี พบว่า บริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ฯจะตกแต่งบัญชีเพื่อต้องการดึงดูด ผู้ลงทุนที่เป็นสถาบันรายใหญ่ในตลาดทุนมากที่สุด ในขณะที่บริษัทที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์ฯ จะตกแต่งบัญชีเพื่อประโยชน์ในการเสียภาษีมากที่สุด อย่างไรก็ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการลดการตกแต่งบัญชีมีความสอดคล้องกันในด้านการพัฒนาบุคลากรด้านบัญชีให้มีจริยธรรม

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชี โดยใช้ค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดที่มีต่อรูปแบบและมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่งบัญชี นอกตลาดหลักทรัพย์ฯของผู้ตรวจสอบงบการเงินในเขตกรุงเทพฯ กับในเขตต่างจังหวัดแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในขณะที่มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชีระหว่างผู้ตรวจสอบงบการเงินในเขตกรุงเทพฯกับในเขตต่างจังหวัดไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 สำหรับรูปแบบและมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชีนอกตลาดหลักทรัพย์ฯระหว่างผู้ตรวจสอบงบการเงินของกิจการขนาดเล็กกับกิจการขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 รวมทั้งความคิดเห็นในเรื่องของแนวทางในการลดการตกแต่งบัญชีของทั้งผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีทั้งในตลาดหลักทรัพย์ฯ และนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

45922253 : MAJOR : ACCOUNTING: M.ACC. (ACCOUNTING)

KEYWORDS: CREATIVE ACCOUNTING

CHANIKA AROONWATTANA: AUDITOR AND JUNIOR AUDITORS' OPINIONS
ABOUT FORM, MOTIVATION OF CREATIVE ACCOUNTING IN THAILAND.

ADVISOR: SINCHAI PAVEENPONGPAT, Ph.D. 58 P. 2004. ISBN 974-9739-99-X

The objectives of this research are to survey and to compare auditors' and junior auditors' opinion about forms, motivation and guidance to decrease the creative accounting in Thailand, concerning location, firm size, and, type of firm factors (private firm and listed firm). The study obtained data from 298 complete close-ended questionnaires and used t-test statistics for analysis.

The results show that forms of creative accounting and motivation to creative accounting, of private companies are different from those of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. Considering the forms of creative accounting, accelerating revenue recognition is the form of creative accounting mostly used by listed companies while the provisions of 2 copies of the full set of accounting records, mainly for tax avoidance, is the form of creative accounting mostly used by private companies. Concerning the motivation to creative accounting, to draw institutional investors' investments is the top ranking motivation for listed firm whereas tax benefit is the top ranking motivation for private firms. However, both private and listed firms lend support to promoting accountant's ethics as the best solution to decrease creative accounting.

The analysis of the relationship between location factor and forms of creative accounting confirms that auditor and junior auditors in Bangkok have different viewpoint from those outside Bangkok about the forms of creative accounting at significant level 0.05. Neither does the relationship between location factor and motivation of auditor and junior auditor in Bangkok and those outside Bangkok nor the relationship between firm size factor and motivation to creative accounting does not differ at significant level 0.05 of auditor and junior auditor from large audit firms and those from small audit firms statistically differ at significant level 0.05. The relationship between type of firms factor and guidance to decrease creative accounting of auditor and junior auditors of private and those of listed companies does not differ at significant level 0.05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	9
นิยามศัพท์.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดและทฤษฎี.....	10
ปริทัศน์วรรณกรรม.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
สรุปแนวคิด ทฤษฎี และปริทัศน์วรรณกรรม.....	16
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	18
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	18
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	18
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	19

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	21
ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลและด้านวิชาชีพ.....	21
ข้อมูลด้านความคิดเห็น.....	25
ข้อมูลด้านการวิเคราะห์.....	31
5 สรุปและอภิปรายผล.....	41
สรุปผลการวิจัย.....	42
ข้อเสนอแนะ.....	44
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	45
บรรณานุกรม.....	46
ภาคผนวก.....	48
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	58

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	21
2	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ตรวจสอบ งบการเงินในตลาดหลักทรัพย์ฯ เกี่ยวกับระดับของรูปแบบในการ ตกแต่งบัญชีในประเทศไทย 3 ลำดับแรก.....	25
3	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ตรวจสอบ งบการเงินในตลาดหลักทรัพย์ฯ เกี่ยวกับระดับของมูลเหตุจูงใจในการ ตกแต่งบัญชีในประเทศไทย 3 ลำดับแรก.....	26
4	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ตรวจสอบ งบการเงินนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ เกี่ยวกับระดับของรูปแบบในการ ตกแต่งบัญชีในประเทศไทย 3 ลำดับแรก.....	27
5	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ตรวจสอบ งบการเงินนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ เกี่ยวกับระดับของมูลเหตุจูงใจในการ ตกแต่งบัญชีในประเทศไทย 3 ลำดับแรก.....	28
6	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีทั้งในและนอก ตลาดหลักทรัพย์ฯ เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขการตกแต่งบัญชี ในประเทศไทย 3 ลำดับแรก.....	29
7	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีทั้งในและนอกตลาดหลักทรัพย์ฯ หลังออกมาตรฐานฉบับใหม่ ๆ (ปี พ.ศ.2540)	30
8	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่งบัญชีนอกตลาด หลักทรัพย์ฯ ที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดของผู้ที่ตรวจสอบงบการเงินในเขต กรุงเทพฯ และผู้ที่ตรวจสอบงบการเงินในเขตต่างจังหวัด	32
9	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชี นอกตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดของผู้ที่ตรวจสอบ งบการเงินในเขตกรุงเทพฯ และผู้ที่ตรวจสอบงบการเงินในเขตต่างจังหวัด.....	34
10	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่งบัญชีในตลาด หลักทรัพย์ฯ ที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดของผู้ตรวจสอบงบการเงินของกิจการ ขนาดเล็กกับกิจการขนาดใหญ่.....	36

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

- 11 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งบัญชีใน
ตลาดหลักทรัพย์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรวมของผู้ตรวจสอบงบการเงินของ
กิจการขนาดเล็กกับกิจการขนาดใหญ่..... 38
- 12 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการลดการตกแต่งบัญชีที่มี
ค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในตลาดหลักทรัพย์
และผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีนอกตลาดหลักทรัพย์ ฯ 40